

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۶۸): اعتبارات حوزه سلامت

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۸۷۸۷

کد موضوعی: ۲۱۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۶۸): اعتبارات حوزه سلامت

نام دفتر: مطالعات اجتماعی

تهیه و تدوین کنندگان: محمد بختیاری علی آباد، سمیه صدیقی، مهدیه دهقان بنادکی

همکار: عبدالرضا موسوی

اظهار نظر کنندگان: علی صابری دمنه (حقوقی)، مهدی سرمست (بخش عمومی)

ناظر علمی: مهدی مختاری پیام

ویراستار ادبی: شیوا امین اسکندری

واژه‌های کلیدی:

۱. قانون بودجه

۲. سلامت

۳. علوم پزشکی

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۱۱/۲۳

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده.....
۲	خلاصه مدیریتی.....
۴	مقدمه.....
۴	بررسی اعتبارات امور سلامت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲.....
۱۰	بررسی اعتبارات حوزه سلامت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲.....
۲۶	جمع‌بندی و پیشنهاد.....
۲۸	منابع و مأخذ.....

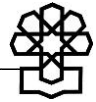
فهرست نمودارها

۵	نمودار ۱. سهم اعتبارات امور ده‌گانه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲.....
۷	نمودار ۲. سهم فصول از کل اعتبارات امور سلامت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲.....
۱۰	نمودار ۳. روند اعتبارات فصول بهداشت و درمان در قوانین بودجه سنواتی ۱۴۰۱-۱۳۹۵ و لایحه بودجه ۱۴۰۲.....
۱۱	نمودار ۴. نمای کلی منابع اعتبارات حوزه سلامت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲.....
۱۵	نمودار ۵. ترکیب ردیف‌های اعتباری دانشکده‌ها و دانشگاه‌های علوم پزشکی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۱.....
۱۸	نمودار ۶. وضعیت آمبولانس‌های پیش‌بیمارستانی سازمان اورژانس کشور.....

فهرست جداول

۶	جدول ۱. مقایسه اعتبارات امور سلامت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ با قانون بودجه سال ۱۴۰۱.....
۸	جدول ۲. مقایسه اعتبارات امور سلامت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ با قانون بودجه سال ۱۴۰۱ ..
۹	جدول ۳. مقایسه اعتبارات فصول مختلف امور سلامت در قوانین بودجه سنواتی ۱۴۰۱-۱۳۹۵ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۲.....
۱۲	جدول ۴. اعتبارات حوزه سلامت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۱.....
۱۴	جدول ۵. مقایسه اعتبارات دانشگاه‌های علوم پزشکی و دانشکده‌ها و مراکز تحقیقاتی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ با قانون بودجه سال ۱۴۰۱.....
۱۶	جدول ۶. مقایسه اعتبارات دستگاه‌های وابسته به وزارت بهداشت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۱.....
۲۱	جدول ۷. مقایسه اعتبارات ستادی وزارت بهداشت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۱.....
۲۳	جدول ۸. مقایسه اعتبارات متفرقه موضوع جدول ۹ لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ با قانون بودجه سال ۱۴۰۱.....
۲۶	جدول ۹. وضعیت اعتبارات توسعه طب سنتی ۱۴۰۱-۱۳۹۶.....

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۶۸): اعتبارات حوزه سلامت

چکیده

اعتبارات امور سلامت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ با رقم معادل ۱۸۹۶۳۴۵ میلیارد ریال و رشد ۵۱ درصدی به نسبت قانون بودجه سال ۱۴۰۱ بعد از امور رفاه اجتماعی، امور آموزش و پژوهش و امور دفاعی و امنیتی، بیشترین سهم از بودجه را به خود اختصاص داده است که بیشتر آن (۷۹ درصد) سهم فصل درمان و ۲۱ درصد نیز به فصل بهداشت اختصاص دارد. سهم فصل درمان در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ بیشترین سهم از کل اعتبارات امور سلامت طی سال‌های اخیر است. اعتبارات وزارت بهداشت و زیرمجموعه‌های آن یا به عبارتی اعتبارات حوزه سلامت (۳۱۴۲۹۰۲ میلیارد ریال) نیز ۴۹ درصد نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ رشد نشان می‌دهد؛ میزان این اعتبارات به‌علاوه یارانه دارو از محل تبصره «۱۴» (۶۹۰۰۰۰۰ میلیارد ریال)، به ۳۸۳۲۴۰۲ میلیارد ریال می‌رسد. حدود ۵۱ درصد از مجموع اعتبارات حوزه سلامت به دانشگاه‌های علوم پزشکی مربوط می‌شود. حدود ۴۲ درصد از اعتبارات دانشگاه‌های علوم پزشکی، اختصاصی است که به تحقق درآمدهای بیمارستان‌های وابسته به دانشگاه‌ها بستگی دارد. مجموع اعتبارات پیش‌بینی شده برای دستگاه‌های وابسته (بدون بیمه سلامت) کاهش ۳ درصدی را نسبت به قانون نشان می‌دهد و ردیف اعتباری انستیتو پاستور ایران، سازمان انتقال خون و سازمان اورژانس کشور به ترتیب با کاهش ۵۰، ۲۸، و ۵ درصدی مواجه شده‌اند. پیش‌بینی مبلغ ۱۵۰۰۰ میلیارد ریال اعتبار از محل منابع حاصل از مالیات دخیانیات که برای تأمین آمبولانس پیش‌بیمارستانی در نظر گرفته شده است، مثبت ارزیابی می‌شود؛ بنابراین باید مجلس شورای اسلامی اهتمام لازم برای تصویب حکم تبصره در خصوص دخیانیات را داشته باشد. رقم درج شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ برای یارانه دارو و شیرخشک از برآورد سازمان غذا و دارو در خصوص اعتبار مورد نیاز آن، ۲۴۰۰۰ میلیارد ریال کمتر است. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ سهم وزارت بهداشت از ردیف هدفمندی (موضوع ماده (۴۶) قانون الحاق (۲)) درج نشده است. اعتبارات مذکور صرف ارائه خدمات مهمی چون کاهش فرانشیز، حمایت از بیماران خاص و صعب‌العلاج، زایمان طبیعی، اورژانس هوایی می‌شود و ناپایداری این منابع می‌تواند در تداوم خدمات مذکور اختلال ایجاد کند.

همچنین اعتبار ردیف مصارف تعیین شده از محل ماده (۳۷) قانون الحاق (۲) حدود ۵۰۰۰۰ میلیارد ریال کمتر از اعتبار مندرج در جدول درآمدها در این خصوص است؛ این درحالی است که قانونگذار بر هزینه‌کرد منابع حاصل از این حکم قانونی برای مصارف سلامت تأکید کرده است. نهایتاً در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، ردیف اعتباری مشخص

برای طب سنتی در نظر گرفته نشده است و طی سال‌های گذشته نیز ضمن اینکه میزان اعتبار مصوب برای این حوزه از برآورد اعتبار لازم خیلی کمتر بوده است، معمولاً اعتبارات مصوب نیز کمتر از ۱۰۰ درصد تخصیص داده شده‌اند.

خلاصه مدیریتی

- در مجموع ۱۸۹۶۳۴۵ میلیارد ریال اعتبار برای امور سلامت برآورد شده است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱، حدود ۵۱٪ رشد نشان می‌دهد که این میزان اعتبار، پس از امور رفاه اجتماعی، امور آموزش و پژوهش و امور دفاعی و امنیتی، بیشترین سهم را از بودجه به خود اختصاص داده است.
- فصل درمان حدود ۷۹ درصد از مجموع اعتبارات امور سلامت را به خود اختصاص داده است که بیشترین سهم از کل اعتبارات امور سلامت طی سال‌های اخیر است. سهم اعتبارات پیش‌بینی شده برای فصل بهداشت در لایحه نیز حدود ۲۱ درصد از کل اعتبارات امور سلامت را شامل می‌شود که این مقدار کمترین سهم فصل بهداشت از کل اعتبارات امور سلامت در سال‌های اخیر محسوب می‌شود.
- در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، ۳۱۴۲۹۰۲ میلیارد ریال اعتبار برای حوزه سلامت (وزارت بهداشت و زیرمجموعه‌های آن) پیش‌بینی شده است (۴۹ درصد رشد نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱) که با در نظر داشتن اعتبارات مربوط به یارانه دارو از محل تبصره «۱۴» (۶۹۰۰۰۰۰ میلیارد ریال)، به ۳۸۳۲۴۰۲ میلیارد ریال می‌رسد.
- حدود ۵۱ درصد مجموع اعتبارات حوزه سلامت به دانشگاه‌های علوم پزشکی مربوط می‌شود. بیشترین رشد اعتبارات حوزه سلامت نیز به ردیف‌های متفرقه (۶۹ درصد) مربوط است.
- حدود ۱۹۳۸۸۵۰ میلیارد ریال اعتبار برای دانشکده‌ها و دانشگاه‌های علوم پزشکی پیش‌بینی شده است که حدود ۵۲ درصد نسبت به اعتبارات مذکور در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ رشد نشان می‌دهد.
- اعتبارات اختصاصی حدود ۴۲ درصد از اعتبارات دانشگاه‌های علوم پزشکی را به خود اختصاص می‌دهد که به تحقق درآمدهای بیمارستان‌های وابسته به دانشگاه‌ها بستگی دارد. سهم مذکور در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ از اعتبارات دانشگاه‌ها در قانون بودجه سال ۱۴۰۱، حدود ۳۸ درصد بوده است.
- در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ اعتبارات ردیف هدمندی که در بودجه سال ۱۴۰۱ در راستای تأمین اقلام استراتژیک (کیت، کیسه خون و ...) با اعتبار ۲۰۰۰ میلیارد ریال مصوب شده بود تکرار نشده و از ردیف تحت عنوان «کاهش نرخ داروهای ساخته شده، مواد اولیه دارو، واکسن، شیرخشک، کیت و کیسه خون و مواد مصرفی پزشکی» با اعتبار معادل مبلغ ۷۰۰۰ میلیارد ریال که ذیل ردیف‌های اعتباری متمرکز وزارت بهداشت پیش‌بینی شده است نیز سهم سازمان انتقال خون مشخص نشده است. کیت و کیسه خون از ملزومات اصلی سازمان انتقال خون در ارائه خدمات حیاتی سازمان مذکور است.
- اعتبارات ذیل ردیف سازمان اورژانس کشور نیز نسبت به قانون سال ۱۴۰۱، ۵ درصد کاهش یافته است و ضمناً اعتباری ذیل ردیف اعتباری مربوط به اورژانس هوایی نیز پیش‌بینی نشده است. با توجه به چالش‌های اعلامی سازمان اورژانس

درخصوص فرسودگی ناوگان آن، پیش‌بینی مبلغ ۱۵۰۰۰ میلیارد ریال اعتبار از محل منابع حاصل از مالیات دخانیات برای تأمین آمبولانس پیش‌بیمارستانی مثبت ارزیابی می‌شود؛ بنابراین باید مجلس شورای اسلامی اهتمام لازم برای تصویب حکم تبصره در خصوص دخانیات را داشته باشد.

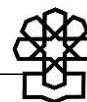
- ضمن کاهش ۵۰ درصدی اعتبارات پیش‌بینی شده برای انستیتو پاستور، مجموع اعتبار پیش‌بینی شده برای برنامه تولید واکسن پنوموکوک و پروژه آزمایشگاه استقرار ایمنی سطح ۳، از میزان برآورد این دستگاه برای اجرای برنامه و پروژه مذکور در سال ۱۴۰۲، حدود ۱۱۰۰۰ میلیارد ریال کمتر است؛ با توجه به تجربه شیوع بیماری‌های واگیر در سال‌های اخیر و به‌خصوص کووید-۱۹ لازم است منابع سازمان به‌منظور ایجاد زیرساخت‌های تولید واکسن و همچنین تقویت اقدام‌های ایمنی زیستی تأمین شود.
- برای اعتبارات ستادی (شامل: ستاد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، یارانه دارو و شیرخشک، درمان بیماران خاص و صعب‌العلاج و کاهش نرخ داروهای ساخته شده) پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، مبلغ ۱۵۸.۸۸۱ میلیارد ریال اعتبار برآورد شده است که در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۱، ۲۴ درصد کاهش نشان می‌دهد.
- اعتبارات درج شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ برای یارانه دارو و شیرخشک از برآورد سازمان غذا و دارو درخصوص اعتبار مورد نیاز آن، ۲۴۰۰۰ میلیارد ریال کمتر است.
- اعتبار ردیف مصارف تعیین شده از محل ماده (۳۷) قانون الحاق (۲) حدود ۵۰۰۰۰ میلیارد ریال کمتر از اعتبار مندرج در جدول درآمدها در این خصوص است این درحالی است که قانونگذار بر هزینه‌کرد منابع حاصل از این حکم قانونی برای مصارف سلامت تاکید نموده است.
- قرار دادن بخشی از مصارف حکم فوق (۷۰۰۰۰ میلیارد ریال) ذیل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با تکالیف مندرج در قانون که در وهله اول ماهیت هزینه‌ای دارند مغایرت دارد. به‌عبارتی قانون مذکور، اجازه استفاده از منابع این محل را برای مصارف سرمایه‌ای، بعد از تحقق مصارف هزینه‌ای در صورت باقی ماندن منابع، در نظر گرفته است.
- با توجه به اینکه استقرار سلامت الکترونیک می‌تواند کمک شایانی به اجرای برنامه پزشکی خانواده کند، پیشنهاد می‌شود بخشی (۵ درصد) از منابع پیش‌بینی شده برای استقرار نظام ارجاع و پزشکی خانواده، برای توسعه زیرساخت‌های سلامت الکترونیک در نظر گرفته شود.
- در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، ردیف اعتباری مشخص برای طب سنتی در نظر گرفته نشده است و طی سال‌های گذشته نیز ضمن اینکه میزان اعتبار مصوب برای این حوزه از برآورد اعتبار لازم خیلی کمتر بوده است، معمولاً اعتبارات مصوب نیز کمتر از ۱۰۰ درصد تخصیص داده شده‌اند. لازم است در راستای بند «۱۲» سیاست‌های کلی سلامت مبنی بر بازشناسی، تبیین، ترویج، توسعه و نهادینه کردن طب سنتی ایران و بند «چ» ماده (۷۴) قانون برنامه ششم توسعه، مبنی بر ادغام خدمات تأیید شده طب سنتی ایرانی- اسلامی در نظام سلامت و همچنین ساماندهی و توسعه ارائه خدمات آموزشی، پژوهشی و درمانی این حوزه، اعتبارات مربوط به تقویت و توسعه طب سنتی از ردیف اعتباری ستاد وزارت بهداشت مشخص گردد.

مقدمه

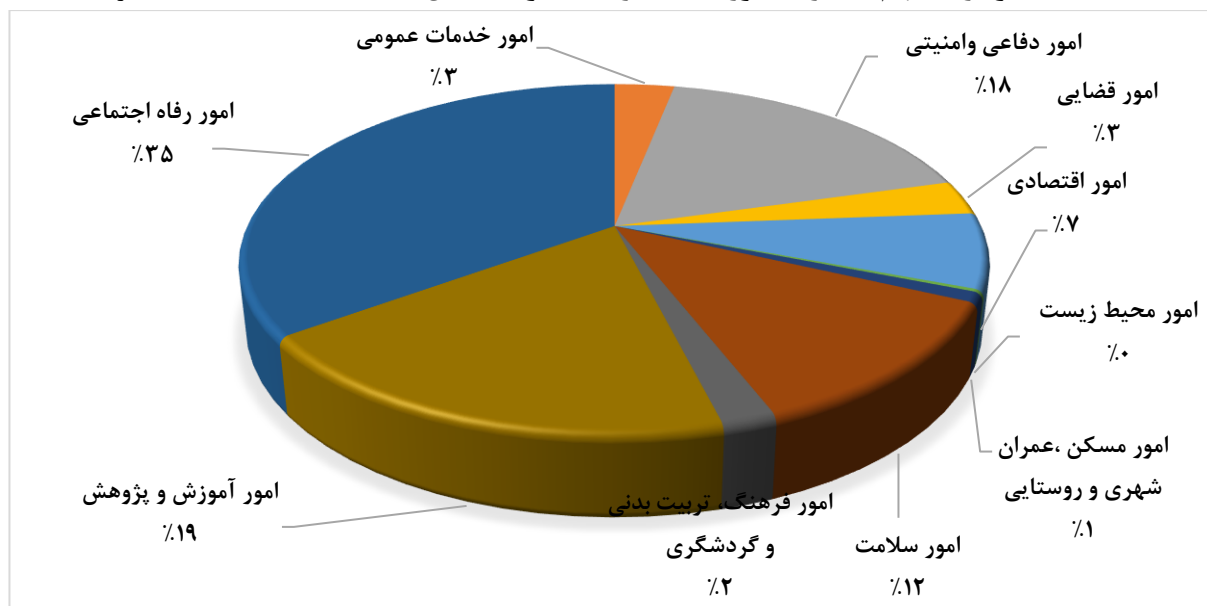
تأمین سلامت به‌عنوان یکی از مهم‌ترین نیازهای جوامع در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مورد تأکید قرار گرفته است به‌طوری‌که برخورداری از خدمات بهداشتی‌درمانی و مراقبت‌های پزشکی حقی همگانی برشمرده شده و دولت موظف به فراهم آوردن آن برای یکایک افراد کشور شده است. در همین راستا، قوانین مختلف، تکالیفی (نظیر: توسعه بیمه‌های سلامت، استقرار نظام ارجاع پزشکی خانواده، تأمین دارو و تجهیزات و ملزومات پزشکی و واکسن، تأمین نیروی انسانی حوزه سلامت و ...) را برعهده دولت قرار داده است که هزینه مربوط به آن سالیانه در قوانین بودجه سنواتی پیش‌بینی می‌شود. این گزارش، ضمن ارائه تصویری از لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور در حوزه سلامت و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۴۰۱، پیشنهادهای مربوط به بودجه سال ۱۴۰۲ را براساس منویات و تکالیف مندرج در اسناد بالادستی و قوانین، ارائه می‌کند.

بررسی اعتبارات امور سلامت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ در مجموع ۱۸۹۶۳۴۵ میلیارد ریال اعتبار برای امور سلامت برآورد شده است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱، حدود ۵۱٪ رشد نشان می‌دهد. رشد اعتبارات امور سلامت بعد از امور رفاه اجتماعی (رشد ۹۰٪)، بیشتر از سایر امور است. در مجموع، امور سلامت ۱۲.۲٪ از مجموع اعتبارات امور ده‌گانه را به خود اختصاص داده است که این سهم نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ (۱۲.۳ درصد)، تغییر چندانی نشان نمی‌دهد. اعتبارات پیش‌بینی شده برای امور سلامت در لایحه، پس از امور رفاه اجتماعی، امور آموزش و پژوهش و امور دفاعی و امنیتی، بیشترین سهم را از بودجه به خود اختصاص داده است. نمودار ۱ و جدول ۱، جزئیات اعتبارات مربوط به امور ده‌گانه در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ را نشان می‌دهد.

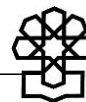

نمودار ۱. سهم اعتبارات امور ده‌گانه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ (درصد)

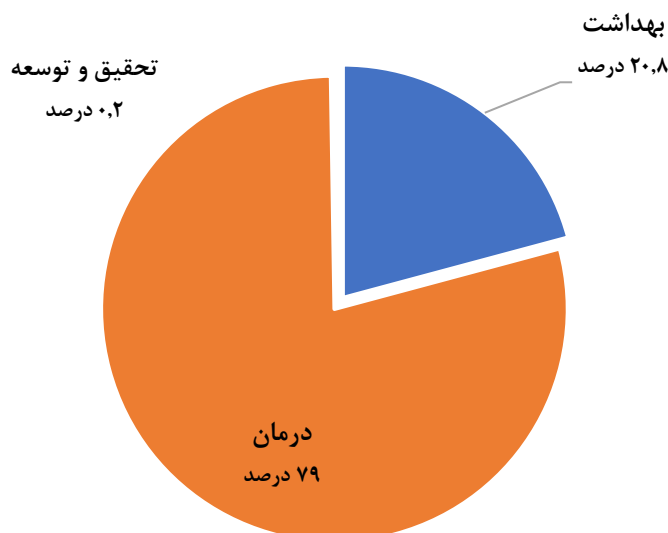
جدول ۱. مقایسه اعتبارات امور سلامت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ با قانون بودجه سال ۱۴۰۱ (میلیارد ریال)

عنوان	هزینه‌ای (قانون سال ۱۴۰۱)	جمع هزینه‌ای (لایحه سال ۱۴۰۲)	درصد رشد	تملك دارایی (قانون سال ۱۴۰۱)	جمع تملك دارایی (لایحه سال ۱۴۰۲)	درصد رشد	جمع كل (قانون)	جمع كل (لایحه)	درصد رشد	درصد از كل (قانون)	درصد از كل (لایحه)
امور خدمات عمومی	۳۲۵.۰۷۰	۳۸۱.۱۷۹	۱۷	۷۶.۶۹۸	۱۰۱.۳۲۶	۳۲	۴۰۱.۷۶۸	۴۸۲.۵۰۵	۲۰	۳/۹	۳/۱
امور دفاعی و امنیتی	۲۰۳۹.۵۶۷	۲.۶۶۸.۹۹۹	۳۱	۴۱.۳۴۹	۵۶.۹۷۳	۳۸	۲.۰۸۰.۹۱۶	۲.۷۲۵.۹۷۲	۳۱	۲۰/۳	۱۷/۵
امور قضایی	۳۱۴.۱۷۶	۴۱۵.۷۰۵	۳۲	۵۲.۹۸۶	۷۸.۳۵۶	۴۸	۳۶۷.۱۶۲	۴۹۴.۰۶۱	۳۵	۳/۶	۳/۲
امور اقتصادی	۱۹۷.۹۲۷	۲۴۴.۳۲۵	۲۳	۷۲۷.۹۷۷	۸۴۲.۴۳۶	۱۶	۹۲۵.۹۰۴	۱.۰۸۶.۷۶۱	۱۷	۹/۰	۷/۰
امور محیط زیست	۱۷.۹۸۳	۲۵.۵۰۳	۴۲	۶.۹۹۳	۱۱.۶۲۷	۶۶	۲۴.۹۷۶	۳۷.۱۳۰	۴۹	۰/۲	-۱/۲
امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۳.۶۵۵	۵.۶۵۱	۵۵	۱۱۶.۴۵۲	۱۳۶.۲۵۴	۱۷	۱۲۰.۱۰۷	۱۴۱.۹۰۵	۱۸	۱/۲	-۱/۹
امور سلامت	۱.۲۰۲.۳۶۸	۱.۸۱۶.۴۸۵	۵۱	۵۵.۸۰۸	۷۹.۸۶۰	۴۳	۱.۲۵۸.۱۷۶	۱.۸۹۶.۳۴۵	۵۱	۱۲/۳	۱۲/۲
امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۱۶۴.۱۴۰	۲۱۵.۸۴۲	۳۱	۸۰.۸۲۱	۹۷.۰۷۲	۲۰	۲۴۴.۹۶۱	۳۱۲.۹۱۴	۲۸	۲/۴	۲/۰
امور آموزش و پژوهش	۱.۸۱۰.۶۵۰	۲.۸۴۳.۷۱۹	۵۷	۱۴۲.۳۱۲	۱۰۳.۵۷۸	-۲۷	۱.۹۵۲.۹۶۲	۲.۹۴۷.۲۹۷	۵۱	۱۹/۱	۱۸/۹
امور رفاه اجتماعی	۲.۸۶۹.۳۰۱	۵.۴۲۹.۷۶۲	۸۹	۴.۴۹۱	۲۲.۱۹۰	۳۹۴	۲.۸۷۳.۷۹۲	۵.۴۵۱.۹۵۲	۹۰	۲۸/۰	۳۵/۰
جمع	۸.۹۴۴.۸۳۷	۱۴.۰۴۷.۱۷۰	۵۷	۱.۳۰۵.۸۸۷	۱.۵۲۹.۶۷۲	۱۷	۱۰.۲۵۰.۷۲۴	۱۵.۵۷۶.۸۴۲	۵۲	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

مجموع اعتبارات امور سلامت، حدود ۲۱٪ به فصل بهداشت، حدود ۷۹٪ به فصل درمان و ۰.۲٪ به فصل تحقیق و توسعه اختصاص یافته است (نمودار ۲).

نمودار ۲. سهم فصول از کل اعتبارات امور سلامت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

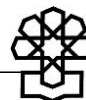
در بین فصول سه‌گانه امور سلامت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، بیشترین رشد (۱۱۶٪) نسبت به قانون سال ۱۴۰۱، مربوط به فصل تحقیق و توسعه است ولی همان‌طور که در نمودار فوق ملاحظه شد به‌رغم رشد بیشتر این فصل، کماکان سهم ناچیزی از اعتبارات امور سلامت را به خود اختصاص داده است. فصل درمان علاوه بر رشد ۵۷ درصدی نسبت به قانون سال ۱۴۰۱، با افزایش سهم از امور سلامت نیز مواجه است به‌طوری‌که سهم آن از امور سلامت از حدود ۷۶٪ در قانون سال ۱۴۰۱، به حدود ۷۹٪ درصد در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است ولی فصل بهداشت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ رشد ۲۹ درصدی نشان می‌دهد و سهم آن از کل امور سلامت از ۲۵ درصد در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ به ۲۱ درصد در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کاهش یافته است. این در حالی است که اولویت پیشگیری و بهداشت بر درمان به‌عنوان یک اصل در مدیریت بهینه نظام سلامت به‌منظور حفظ و ارتقای سلامت و جلوگیری از هدررفت منابع این حوزه، مورد تأکید سیاست‌های کلی سلامت قرار دارد (جدول ۲).

نکته قابل‌توجه در خصوص اعتبارات حوزه بهداشت، کاهش حدوداً ۹۷ درصدی اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای امور بهداشت است. این در حالی است که براساس گزارش معاونت وزارت بهداشت تعداد ۲۰۳۱ پروژه بهداشتی نیمه‌تمام (اعم از: خانه بهداشت، پایگاه سلامت، تسهیلات زایمانی، مرکز خدمات جامع سلامت شهری و روستایی و ...) در حوزه بهداشت در کشور وجود دارد که نیازمند تأمین منابع برای تکمیل و راه‌اندازی است. همچنین طبق گزارش مذکور برای اجرای طرح گسترش شبکه بهداشتی در کشور به راه‌اندازی ۲۳۰۴ واحد بهداشتی نیاز است.

(میلیارد ریال)

جدول ۲. مقایسه اعتبارات امور سلامت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ با قانون بودجه سال ۱۴۰۱

درصد از کل (لایحه)	درصد از کل (قانون)	درصد رشد	جمع کل (لایحه سال ۱۴۰۲)	جمع کل (قانون سال ۱۴۰۱)	درصد رشد	تملك دارایی سرمایه‌ای (لایحه سال ۱۴۰۲)				تملك (قانون سال ۱۴۰۱)	درصد رشد	هزینه‌ای (لایحه سال ۱۴۰۲)				هزینه‌ای (قانون سال ۱۴۰۱)	عنوان
						عمومی	متفرقه	اختصاصی	جمع			عمومی	متفرقه	اختصاصی	جمع		
۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۵۱	۱,۸۹۶,۳۴۴	۱,۲۵۸,۱۷۷	۴۳	۷۹,۸۶۰	۲۷,۰۵۰	۶۳۶	۵۲,۱۷۴	۵۵,۸۰۸	۵۱	۱,۸۱۶,۴۸۴	۸۹۸,۲۷۳	۲,۱۹۵	۹۱۶,۰۱۶	۱,۲۰۲,۳۶۹	امور سلامت
۲۰.۸	۲۴.۳	۲۹	۳۹۴,۹۲۴	۳۰۵,۴۲۹	-۹۷	۱۷۵	۰	۰	۱۷۵	۵۵۸۱	۳۲	۳۹۴,۷۴۹	۹۶,۶۴۷	۴۴۵	۲۹۷,۶۵۷	۲۹۹۸۴۸	فصل بهداشت
۷۸.۹	۷۵.۶	۵۷	۱,۴۹۶,۷۱۵	۹۵۰,۵۶۹	۵۹	۷۹,۶۸۵	۲۷,۰۵۰	۶۳۶	۵۱,۹۹۹	۵۰,۲۲۶	۵۷	۱,۴۱۷,۰۳۰	۸۰۰,۷۶۶	۱,۷۵۰	۶۱۴,۵۱۴	۹۰۰,۳۴۳	فصل درمان
۰.۲	۰.۲	۱۱۶	۴,۷۰۳	۲,۱۷۷		۰	۰	۰	۰	۰	۱۱۶	۴,۷۰۳	۸۵۹	۰	۳,۸۴۴	۲,۱۷۷	فصل تحقیق و توسعه در امور سلامت

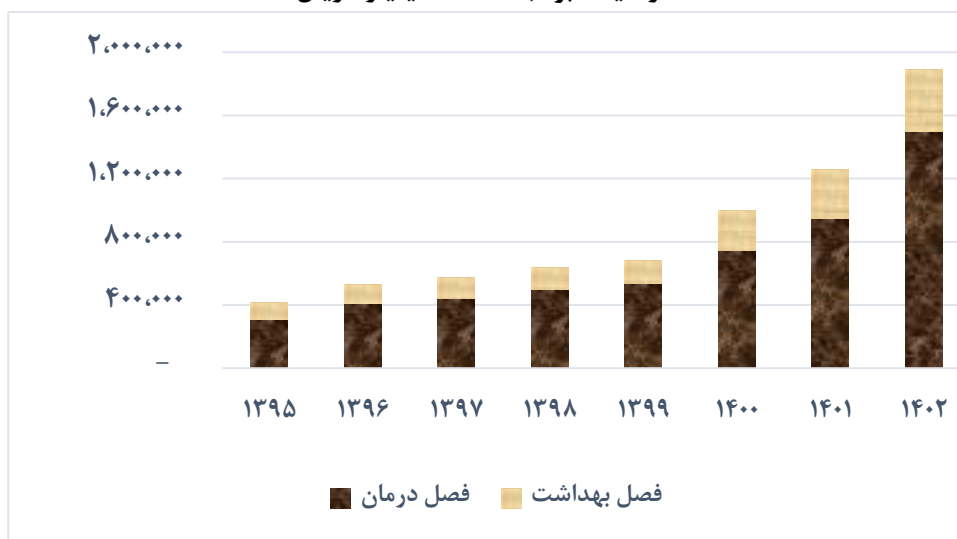
بررسی اعتبارات امور سلامت از سال ۱۳۹۵ نشان می‌دهد که هر ساله اعتبارات مصوب برای فصل درمان، با اختلاف از اعتبارات فصل بهداشت، بیشتر (حدوداً سه برابر) بوده است. همان‌طور که قبلاً نیز ذکر شد، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ نیز فصل درمان حدود ۷۰ درصد از مجموع اعتبارات امور سلامت را به خود اختصاص داده است که بیشترین سهم از کل اعتبارات امور سلامت طی سال‌های اخیر است. سهم اعتبارات پیش‌بینی شده برای فصل بهداشت در لایحه نیز حدود ۲۱ درصد از کل اعتبارات امور سلامت را شامل می‌شود که این مقدار کمترین سهم فصل بهداشت از کل اعتبارات امور سلامت در سال‌های اخیر محسوب می‌شود.

جدول ۳ و نمودار ۳ مقایسه و روند اعتبارات فصول در امور سلامت را در قوانین بودجه سنواتی ۱۳۹۵-۱۴۰۱ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهند.

جدول ۳. مقایسه اعتبارات فصول مختلف امور سلامت در قوانین بودجه سنواتی ۱۳۹۵-۱۴۰۱ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۲- ارقام اعتبارات به میلیارد ریال

جمع امور سلامت	فصل تحقیق و توسعه		فصل بهداشت		فصل درمان		سال
	سهم	مقدار	سهم	مقدار	سهم	مقدار	
۴۱۷.۹۳۹	۰/۸۷	۳.۶۲۴	۲۴/۹	۱۰۴.۱۰۴	۷۴/۲	۳۱۰.۲۱۱	۱۳۹۵
۵۳۳.۶۵۵	۱/۲۴	۶.۶۱۱	۲۲/۲	۱۱۸.۴۳۶	۷۶/۶	۴۰۸.۶۰۸	۱۳۹۶
۵۸۰.۷۷۶	۱/۱۹	۶.۹۳۱	۲۲/۷	۱۳۲.۰۵۲	۷۶/۱	۴۴۱.۷۹۳	۱۳۹۷
۶۴۴.۴۹۴	۱/۳۲	۸.۵۰۷	۲۱/۸	۱۴۰.۲۷۱	۷۶/۹	۴۹۵.۷۱۶	۱۳۹۸
۶۸۷.۶۷۰	۰/۸۹	۶.۱۳۰	۲۰/۹	۱۴۳.۶۳۰	۷۸/۲	۵۳۷.۹۱۰	۱۳۹۹
۱.۰۰۸.۴۲۹	۰/۸۱	۸.۲۰۹	۲۵/۵	۲۵۶.۶۹۸	۷۳/۷	۷۴۳.۵۲۲	۱۴۰۰
۱.۲۵۸.۱۸۰	۰/۱۷	۲.۱۸۰	۲۴/۳	۳۰۵.۴۳۰	۷۵/۶	۹۵۰.۵۷۰	۱۴۰۱
۱.۸۹۶.۳۴۰	۰/۲۵	۴.۷۰۰	۲۰/۸	۳۹۴.۹۲۰	۷۸/۹	۱.۴۹۶.۷۲۰	۱۴۰۲

نمودار ۳. روند اعتبارات فصول بهداشت و درمان در قوانین بودجه سنواتی ۱۳۹۵-۱۴۰۱ و لایحه بودجه ۱۴۰۲ (میلیارد ریال)

بررسی اعتبارات حوزه سلامت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

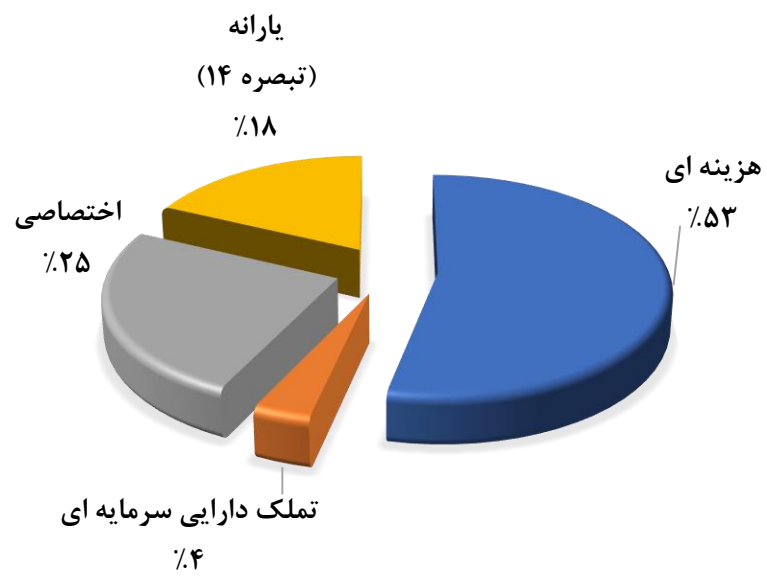
۱. مجموع اعتبارات حوزه سلامت

مطابق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، مجموع اعتبارات حوزه سلامت، شامل اعتبارات دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی، ستاد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دستگاه‌های وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ردیف‌های متفرقه و بند «الف» تبصره «۱۳» است که جزئیات آن در جدول ۳ مشاهده می‌شود.

بر این اساس در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، ۳۱۴۲۹۰۲ میلیارد ریال اعتبار برای این حوزه پیش‌بینی شده است (۴۹ درصد رشد نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱) که با در نظر داشتن اعتبارات مربوط به یارانه دارو از محل تبصره «۱۴» (۶۹۰۰۰۰ میلیارد ریال)، به ۳۸۳۲۴۰۲ میلیارد ریال می‌رسد که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱، حدود ۸۲ درصد افزایش نشان می‌دهد. حدود ۵۱ درصد مجموع اعتبارات فوق به دانشگاه‌های علوم پزشکی مربوط می‌شود. بیشترین رشد اعتبارات نیز به ردیف‌های متفرقه (۶۹ درصد) و کمترین رشد به ردیف سازمان بیمه سلامت (۲۰ درصد) مربوط است. همچنین اعتبارات حوزه ستادی و دستگاه‌های وابسته (بدون سازمان بیمه سلامت) نسبت به سال گذشته به ترتیب با ۲۴ و ۳ درصد کاهش همراه بوده است. نمودار ۴ نمای کلی منابع اعتبارات حوزه سلامت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و جدول ۴ نیز مقایسه اعتبارات حوزه سلامت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و قانون بودجه سال ۱۴۰۱ را نشان می‌دهد.

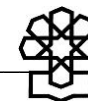
نمودار ۴. نمای کلی منابع اعتبارات حوزه سلامت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

(میلیارد ریال)

جدول ۴. اعتبارات حوزه سلامت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۱

درصد رشد	جمع کل در لایحه	جمع کل در قانون	یارانه‌ها			مصارف اختصاصی			تملك دارایی سرمایه‌ای			هزینه‌های			عنوان دستگاه/ برنامه
			درصد رشد	لایحه سال ۱۴۰۲	قانون سال ۱۴۰۱	درصد رشد	لایحه سال ۱۴۰۲	قانون سال ۱۴۰۱	درصد رشد	لایحه سال ۱۴۰۲	قانون سال ۱۴۰۱	درصد رشد	لایحه سال ۱۴۰۲	قانون سال ۱۴۰۱	
۵۲	۱,۹۳۸,۸۵۰	۱,۲۷۲,۶۷۶	۰	۰	۰	۷۰	۸۱۹,۴۰۷	۴۸۲,۸۵۸	۲۱	۳۸,۶۸۵	۳۱,۹۹۶	۴۳	۱,۰۸۰,۷۵۸	۷۵۷,۸۲۲	دانشگاه‌ها
۲۴-	۱۵۸,۸۸۱	۲۰۸,۸۲۵	۰	۰	۱۱۷,۱۹۷	۱۱۳	۱۱۲,۱۳۰	۵۲,۷۱۵	۵۶-	۴,۵۲۴	۱۰,۳۹۴	۵۰	۴۲,۲۲۷	۲۸,۵۱۹	ستادی
۳-	۵۴,۷۸۱	۵۶,۱۹۷			۷,۰۰۰	۱۸-	۲۰,۷۶۳	۲۵,۳۲۲	۲۲۶	۶,۸۸۲	۲,۱۰۸	۲۵	۲۷,۱۳۶	۲۱,۷۶۷	دستگاه‌های وابسته بدون سازمان بیمه سلامت
۴۰	۲,۱۵۳,۰۱۲	۱,۵۳۷,۶۹۸	۰	۰	۱۲۴,۱۹۷	۷۰	۹۵۲,۳۰۰	۵۶۰,۸۹۵	۱۳	۵۰,۰۹۱	۴۴,۴۹۸	۴۲	۱,۱۵۰,۶۲۱	۸۰۸,۱۰۸	جمع کل بدون سازمان بیمه سلامت
۲۰	۳۸۵,۲۵۰	۳۲۱,۳۳۶			۳۱۷,۳۰۳	۰	۰	۰	۷۶-	۲۵۰	۱,۰۵۶	۱۲۸۳۲	۳۸۵,۰۰۰	۲,۹۷۷	سازمان بیمه سلامت
	۱۸۵,۰۰۰												۱۸۵,۰۰۰		سازمان بیمه سلامت - اجرای برنامه نظام ارجاع و پزشک خانواده با پوشش بیمه درمان
۴۶	۲,۷۲۳,۲۶۲	۱,۸۵۹,۰۳۴	۱۰۰-	۰	۴۴۱,۵۰۰	۷۰	۹۵۲,۳۰۰	۵۶۰,۸۹۵	۵/۱۰	۵۰,۳۴۱	۴۵,۵۵۴	۱۱۲	۱,۷۲۰,۶۲۱	۸۱۱,۰۸۵	جمع کل با سازمان بیمه سلامت
۶۹	۴۱۷,۷۷۰	۲۴۶,۷۲۷	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۱	۸۸,۶۷۰	۷۹,۷۷۹	۹۷	۳۲۹,۱۰۰	۱۶۶,۹۴۸	متفرقه‌ها (جدول ۹ لایحه)

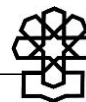
عنوان دستگاه/ برنامه	هزینه‌ای		تملك دارایی سرمایه‌ای			مصارف اختصاصی			یارانه‌ها		جمع کل در قانون	جمع کل در لایحه	درصد رشد
	قانون سال ۱۴۰۱	لایحه سال ۱۴۰۲	درصد رشد	قانون سال ۱۴۰۱	لایحه سال ۱۴۰۲	درصد رشد	قانون سال ۱۴۰۱	لایحه سال ۱۴۰۲	درصد رشد				
بند «الف» تبصره «۱۳»	۱,۸۷۰	۱,۸۷۰	۰								۱,۸۷۰	۰	
جمع کل با متفرقه‌ها و تبصره «۱۳»	۹۷۹,۹۰۳	۲,۰۵۱,۵۹۱	۱۰۹	۱۲۵,۳۳۳	۱۳۹,۰۱۱	۱۱	۵۶۰,۸۹۵	۹۵۲,۳۰۰	۷۰	۴۴۱,۵۰۰	۰	۴۹	
جمع با احتساب یارانه دارو (تبصره «۱۴»)	۹۷۹,۹۰۳	۲,۰۵۱,۵۹۱	۱۰۹	۱۲۵,۳۳۳	۱۳۹,۰۱۱	۱۱	۵۶۰,۸۹۵	۹۵۲,۳۰۰	۷۰	۴۴۱,۵۰۰	۶۹۰,۰۰۰	۸۱.۸	

۲. اعتبارات دانشکده‌ها و دانشگاه‌های علوم پزشکی

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ حدود ۱,۹۳۸,۸۵۰ میلیارد ریال اعتبار برای دانشکده‌ها و دانشگاه‌های علوم پزشکی پیش‌بینی شده است که حدود ۵۲ درصد نسبت به اعتبارات مذکور در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ رشد نشان می‌دهد. جدول ۵ جزئیات اعتبارات دانشکده‌ها و دانشگاه‌های علوم پزشکی را در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۱ نشان می‌دهد.

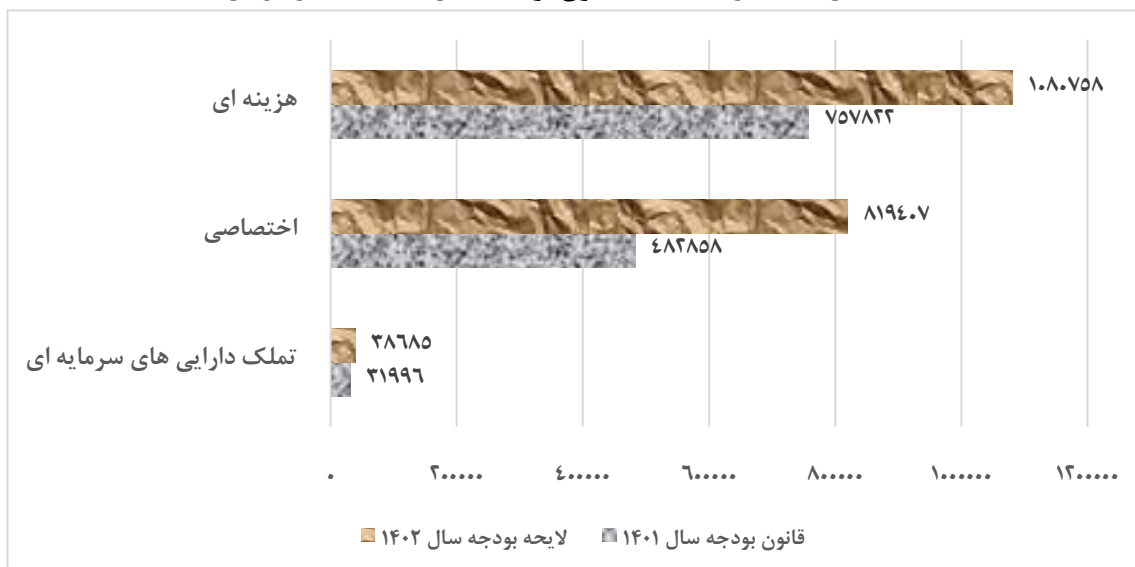
جدول ۵. مقایسه اعتبارات دانشگاه‌های علوم پزشکی و دانشکده‌ها و مراکز تحقیقاتی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ با قانون بودجه سال ۱۴۰۱ (میلیارد ریال)

عنوان دستگاه/ برنامه	هزینه‌ای		تملك دارایی سرمایه‌ای		مصارف اختصاصی		درصد رشد	یارانه‌ها		جمع کل در قانون	جمع کل در لایحه	درصد رشد
	قانون سال ۱۴۰۱	لایحه سال ۱۴۰۲	درصد رشد	قانون سال ۱۴۰۱	لایحه سال ۱۴۰۲	قانون سال ۱۴۰۱		لایحه سال ۱۴۰۲				
دانشکده‌ها و دانشگاه‌های علوم پزشکی	۷۵۷.۸۲۲	۱.۰۸۰.۷۵۸	۴۲/۶	۳۱.۹۹۶	۳۸.۶۸۵	۲۰/۹	۴۸۲.۸۵۸	۸۱۹.۴۰۷	۷۰	۱.۲۷۲.۶۷۶	۱.۹۳۸.۸۵۰	۵۲/۳

ترکیب ردیف‌های اعتباری دانشکده‌ها و دانشگاه‌های علوم پزشکی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد که اعتبارات اختصاصی آنها حدود ۴۲ درصد از اعتبارات دانشگاه‌های علوم پزشکی را به خود اختصاص می‌دهد که به تحقق درآمدهای بیمارستان‌های وابسته به دانشگاه‌ها بستگی دارد. سهم مذکور در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ از اعتبارات دانشگاه‌ها در قانون بودجه سال ۱۴۰۱، حدود ۳۸ درصد بوده است.

نمودار ۵. ترکیب ردیف‌های اعتباری دانشکده‌ها و دانشگاه‌های علوم پزشکی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۱ (میلیارد ریال)

۳. اعتبارات ردیف‌های دستگاه‌های وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ برای دستگاه‌های وابسته به وزارت بهداشت ۶۲۵۰۳۱ میلیارد ریال اعتبار پیش‌بینی شده است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ حدود ۶۶ درصد افزایش نشان می‌دهد.

مجموع اعتبارات دستگاه‌های وابسته بدون بیمه سلامت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱، کاهش ۳ درصدی را تجربه می‌کنند. همچنین اعتبارات ردیف اصلی سازمان بیمه سلامت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ نسبت به قانون سال ۱۴۰۱، ۲۰ درصد افزایش داشته است!

بیشترین افزایش اعتبارات مربوط به سازمان غذا و دارو با رشد ۱۰۵ درصدی و کمترین رشد نیز مربوط به صندوق رفاه دانشجویان با رشد ۳ درصدی است. ردیف اعتباری انستیتو پاستور ایران، سازمان انتقال خون، مؤسسه ملی توسعه تحقیقات علوم پزشکی کشور، سازمان اورژانس کشور و بنیاد امور بیماری‌های خاص، به ترتیب با کاهش ۵۰، ۲۸، ۸، ۵ و ۳ درصدی مواجه شده‌اند.

۱. به غیر از اعتبارات پیش‌بینی شده برای سازمان بیمه سلامت ذیل ردیف اصلی آن، ۱۸۵۰۰۰ میلیارد ریال تحت عنوان «سازمان بیمه سلامت- اجرای برنامه نظام ارجاع و پزشك خانواده با پوشش بیمه درمان» و ۱۰۵۰۰۰ میلیارد ریال نیز ذیل جدول مترقه شماره (۹) لایحه به منظور «اجرای برنامه پزشك خانواده و نظام ارجاع با پوشش بیمه درمان» در نظر گرفته شده است. با این حساب مجموع اعتبارات پیش‌بینی شده برای این سازمان به ۶۷۵۰۰۰ میلیارد ریال می‌رسد.

جدول ۶. مقایسه اعتبارات دستگاه‌های وابسته به وزارت بهداشت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۱ (میلیارد ریال)

درصد رشد	جمع کل (لایحه)	جمع کل (قانون)	تبصره ۱۴		تملك (لایحه سال ۱۴۰۲)	تملك (قانون سال ۱۴۰۱)	هزینه‌ای (لایحه سال ۱۴۰۲)	هزینه‌ای (قانون سال ۱۴۰۱)	عنوان
			لایحه	قانون					
۳	۷,۰۴۶	۶,۸۲۸			۶۳	۶۳	۶,۹۸۳	۶,۷۶۵	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - صندوق رفاه دانشجویان
-۵	۸,۸۲۰	۹,۳۳۱		۵,۰۰۰	۵,۲۳۸	۷۴۲	۳,۵۸۲	۳,۵۸۹	سازمان اورژانس کشور
۴۸	۱۱,۴۷۷	۷,۷۴۸			۱۲۵	۱۲۵	۱۱,۳۵۲	۷,۶۲۳	اورژانس استان تهران
-۳	۱,۱۷۸	۱,۲۱۴			۰	۰	۱,۱۷۸	۱,۲۱۴	بنیاد امور بیماری‌های خاص «هموفیلی، تالاسمی، دیالیزی، سرطانی، ام. اس و بیماری‌های نادر از جمله سیستمیک فیبروز، اوتیسم و یس (کمک)»
-۸	۵۵۰	۵۹۵			۰	۰	۵۵۰	۵۹۵	مؤسسه ملی توسعه تحقیقات علوم پزشکی کشور
۱۷	۴۲۳	۳۶۹			۷۷	۲۶	۳۵۶	۳۴۳	دانشگاه علوم پزشکی هوشمند
۱۰۵	۱۲,۲۹۹	۶,۰۰۳			۷,۱۸۲	۲,۱۳۰	۵,۱۱۷	۳,۸۷۳	سازمان غذا و دارو
	۱۲۶	۰			۲۱	۰	۱۰۵	۰	سازمان غذا و دارو - مرکز تحقیقات حلال
-۲۸	۲,۳۰۶	۳,۲۱۸		۲,۰۰۰	۲۴۲	۲۷۸	۲,۰۶۴	۹۴۰	سازمان انتقال خون ایران
	۰	۰			۰	۰	۰	۰	مؤسسه آموزش و پژوهش طب انتقال خون
-۵۰	۱۰,۵۴۶	۲۰,۸۹۱			۹۸۴	۷۴۴	۹,۵۶۲	۲۰,۱۴۷	انستیتو پاستور ایران

درصد رشد	جمع کل (لایحه)	جمع کل (قانون)	تبصره ۱۴		تملك (لایحه سال (۱۴۰۲)	تملك (قانون سال (۱۴۰۱)	هزینه‌ای (لایحه سال (۱۴۰۲)	هزینه‌ای (قانون سال (۱۴۰۱)	عنوان
			لایحه	قانون					
-۳	۵۴,۷۸۱	۵۶,۱۹۷	.	۷,۰۰۰	۱۳,۹۳۲	۴,۱۰۸	۴۰,۸۴۹	۴۵,۰۸۹	جمع دستگاه های وابسته
۲۰	۳۸۵,۲۵۰	۳۲۱,۳۳۶		۳۱۷,۳۰۳	۲۵۰	۱,۰۵۶	۳۸۵,۰۰۰	۲,۹۷۷	سازمان بیمه سلامت ایران
	۱۸۵,۰۰۰	.			.	.	۱۸۵,۰۰۰	.	سازمان بیمه سلامت - اجرای برنامه نظام ارجاع و پزشک خانواده با پوشش بیمه درمان
۶۶	۶۲۵,۰۳۱	۳۷۷,۵۳۳	.	۳۲۴,۳۰۳	۱۴,۱۸۲	۵,۱۶۴	۶۱۰,۸۴۹	۴۸,۰۶۶	جمع دستگاه های وابسته با بیمه سلامت
	۱۱,۱۳۰	.			۱۱,۱۳۰	.	.	.	شرکت توسعه و تجهیز مراکز بهداشتی و درمانی و تجهیزات پزشکی کشور (مادر تخصصی)

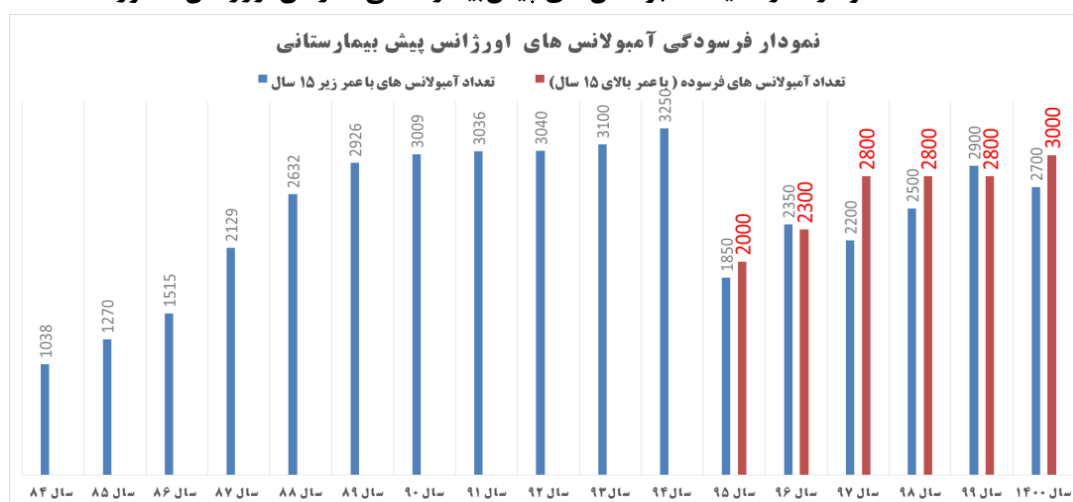
در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ اعتبارات ردیف هدفمندی که در بودجه سال ۱۴۰۱ در راستای تأمین اقلام استراتژیک (کیت، کیسه خون و ...) با اعتبار ۲۰۰۰ میلیارد ریال مصوب شده بود تکرار نشده است؛ این در حالی است که پیش‌بینی اعتبارات مذکور برای توسعه خدمات نوین اعلام شده این سازمان در سال ۱۴۰۲ (نظیر سیستم توالی‌یابی نسل جدید، تأمین کیسه‌های فیلتردار برای اهداکنندگان و مصرف‌کنندگان خون و فرآورده‌های خونی و انجام آزمایش نوکلئیک اسید در غربالگری خون) ضروری به نظر می‌رسد.

شایان ذکر است که از ردیف تحت عنوان «کاهش نرخ داروهای ساخته شده، مواد اولیه دارو، واکسن، شیرخشک، کیت و کیسه خون و مواد مصرفی پزشکی» با اعتبار معادل ۷۰۰۰ میلیارد ریال که ذیل ردیف‌های اعتباری متمرکز وزارت بهداشت پیش‌بینی شده است نیز سهم سازمان انتقال خون مشخص نشده است. کیت و کیسه خون از ملزومات اصلی سازمان انتقال خون در ارائه خدمات حیاتی سازمان مذکور است.

با توجه به برآوردهای موجود^۱ در صورت اتخاذ سیاست عدم تأمین ارز با نرخ مبادله‌ای جهت تأمین اقلام استراتژیک سازمان انتقال خون، اعتباری معادل ۹۰۰۰ میلیارد ریال برای تأمین این مورد نیاز خواهد بود.

در خصوص سازمان اورژانس کشور نیز گفتنی است کاهش اعتبار این سازمان در حالی است که در لایحه سال ۱۴۰۲ اعتباری ذیل ردیف اعتباری مربوط به اورژانس هوایی پیش‌بینی نشده است. البته مبلغ ۱۵۰۰۰ میلیارد ریال اعتبار از محل منابع حاصل از مالیات دخانیات (موضوع بند «ه» تبصره «۱۷» مندرج در جدول ردیف‌های متفرقه لایحه بودجه سال ۱۴۰۲) برای تأمین آمبولانس پیش‌بیمارستانی در نظر گرفته شده است که با توجه به چالش‌های اعلامی سازمان در این خصوص، مثبت ارزیابی می‌شود؛ فرسودگی ناوگان اورژانس از چالش‌هایی است که طی سال‌های اخیر، همواره از سوی سازمان اورژانس کشور مورد اشاره قرار گرفته است. نمودار ۶ وضعیت آمبولانس‌های پیش‌بیمارستانی سازمان اورژانس کشور را در دوره زمانی ۱۴۰۰-۱۳۸۴ نشان می‌دهد.

نمودار ۶. وضعیت آمبولانس‌های پیش‌بیمارستانی سازمان اورژانس کشور

مأخذ: سازمان اورژانس کشور.

۱. مندرج در مکاتبه شماره ۲۴۲۰۹ مورخ ۱۴۰۱/۰۳/۲۴ رئیس کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی با رئیس‌جمهور.

با توجه به وابسته بودن تأمین بودجه آمبولانس‌های پیش‌بیمارستانی (به‌عنوان زیرساخت حیاتی برای ارائه خدمات ضروری و فوریتی) به منابع حاصل از عوارض و مالیات دخانیات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ از یک‌طرف و از طرف دیگر لزوم افزایش مالیات و عوارض دخانیات، به‌منظور افزایش قیمت (در راستای کاهش مصرف) این کالاها و همچنین لزوم تأمین هزینه‌هایی که این کالاها بر جامعه وارد می‌کند، از گردش مالی همین کالاها، مجلس شورای اسلامی برای تصویب حکم در خصوص مالیات دخانیات اهتمام ورزد.

کاهش اعتبارات **انسیتیتو پاستور** نیز در حالی است که ارتقای برنامه ایمن‌سازی کودکان (واکسیناسیون) تا حد و تراز کشورهای توسعه‌یافته جزو تکالیف قانونی دولت است.^۱ دیگر تکلیف دولت در این خصوص مصون‌سازی و افزایش توان بازدارندگی کشور در مقابل تهدیدات این حوزه است که تأمین واکسن از جمله مهم‌ترین اقدام‌ها در این خصوص به‌شمار می‌رود.

از مهم‌ترین پروژه‌های انسیتیتو پاستور در راستای تکالیف قانونی فوق، برنامه تولید واکسن پنوموکوک و روتاویروس کودکان است و در راستای مقابله با تهدیدهای زیستی نیز پروژه احداث آزمایشگاه ایمنی زیستی سطح ۳ در دستور آن قرار گرفته که طبق اعلام مسئولان این دستگاه، اعتبارات پیش‌بینی شده برای برنامه و پروژه مورد اشاره، حدود ۱۱۰۰۰ میلیارد ریال از برآورد اعتبار مورد نیاز در این خصوص کمتر است.

شیوع ناگهانی ویروس کووید-۱۹ و همچنین سایر بیماری‌های واگیر مثل آنفلوانزا که شیوع سالیانه آن را تجربه می‌کنیم، تحریم‌های یکجانبه علیه کشور و همچنین محدودیت صادراتی واکسن برخی کشورهای تولیدکننده در دوره همه‌گیری کووید-۱۹ نشان داد که باید تقویت زیرساخت‌های تولید واکسن و همچنین تقویت اقدام‌های ایمنی زیستی مورد توجه قرار گیرد.

۴. اعتبارات ردیف‌های ستادی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

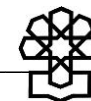
در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، در مجموع ۱۵۸.۸۸۱ میلیارد ریال به‌عنوان اعتبارات ستادی برای چهار ردیف تحت عنوان: ستاد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، یارانه دارو و شیرخشک، درمان بیماران خاص و صعب‌العلاج و کاهش نرخ داروهای ساخته شده پیش‌بینی است که در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۱، ۲۴ درصد کاهش نشان می‌دهد. از مجموع اعتبارات مورد اشاره در بالا، ۱۴۰۳۳۱ میلیارد ریال آن مربوط به ستاد وزارت بهداشت است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱، ۲۰ درصد کاهش یافته است.

اعتبارات یارانه دارو و شیرخشک (۱۰۰۰۰ میلیارد ریال) و درمان بیماران خاص و صعب‌العلاج (۷۰۰۰ میلیارد ریال) به‌ترتیب ۳۶ و ۶۲ درصد کاهش و کاهش نرخ داروهای ساخته شده (۱۵۵۰ میلیارد ریال)، ۸ درصد افزایش نشان می‌دهد. البته مبلغ ۱۵۰۰۰ میلیارد ریال نیز از محل اعتبارات ردیف‌های متفرقه جدول ۹ لایحه برای یارانه دارو و شیرخشک در نظر گرفته شده است.

۱. مطابق بند «د» ماده (۷۴) قانون برنامه ششم توسعه.

گفتنی است مصارف مربوط به ردیف اعتباری یارانه دارو و شیرخشک شامل اقلام مهمی همچون شیرخشک رژیمی متابولیک، شیرخشک رگولار، واکسن‌های یارانه‌ای، داروهای یارانه‌ای در خانه‌های بهداشت و رادیوداروها می‌شود که سازمان غذا و دارو خریداری کرده و از طریق معاونت بهداشت وزارت بهداشت توزیع می‌شود و خانه‌های بهداشت و پایگاه‌های بهداشتی به صورت رایگان به گروه هدف تحویل می‌دهد.

سازمان غذا و دارو برای این ردیف در سال ۱۴۰۲، ۴۹۰۰۰ میلیارد ریال اعتبار مورد نیاز را برآورد کرده است که از رقم درج شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، ۲۴۰۰۰ میلیارد ریال کمتر است.

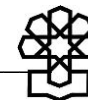
جدول ۷. مقایسه اعتبارات ستادی وزارت بهداشت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۱ (میلیارد ریال)

کد دستگاه	عنوان	هزینه‌ای (قانون)	هزینه‌ای (لایحه)	تملك (قانون)	تملك (لایحه)	تبصره «۱۴» قانون		تبصره «۱۴» لایحه		درصد رشد
						عمومی	تملك	عمومی	تملك	
۱۲۹۰۰۰	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۸۱۲۳۴	۱۱۵۸۰۷	۱۰۳۹۴	۲۴۵۲۴	۶۸۶۲۴	۱۲۵۰۰		۱۴۰۳۳۱	-۱۹
۱۲۹۴۵۳	پارانه دارو و شیرخشک	.	۱۰۰۰۰	.	.	۱۵۶۱۴	.		۱۰۰۰۰	-۳۶
۱۲۹۵۴۹	کاهش نرخ داروهای ساخته شده	.	۷۰۰۰	.	.	۱۸۵۲۹	.		۷۰۰۰	-۶۲
۱۲۹۴۵۴	درمان بیماران خاص و صعب‌العلاج	.	۱۵۵۰	.	.	۱۴۳۰	.		۱۵۵۰	۸
جمع ردیف ستادی ۱۲۹۰۰۰		۸۱۲۳۴	۱۳۴۳۵۷	۱۰۳۹۴	۲۴۵۲۴	۱۰۴۱۹۷	۱۲۵۰۰		۱۵۸۸۸۱	-۲۴

۵. اعتبارات ردیف‌های متفرقه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

در مجموع حدود ۱۱ درصد کل اعتبارات حوزه سلامت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، معادل ۴۱۷۷۷۰ میلیارد ریال ذیل ردیف‌های متفرقه قرار داده شده است. اعتبارات متفرقه حوزه سلامت در لایحه در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۱، ۶۹ درصد رشد نشان می‌دهد.

بیشترین رشد اعتبارات مذکور، مربوط به هیئت امنای صرفه‌جویی ارزی در معالجه بیماران است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱، ۱۷۸ درصد رشد نشان می‌دهد. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، ردیف بودجه مربوط به خرید تجهیزات بیمارستان مغز و اعصاب دانشگاه علوم پزشکی تهران، کمک به توسعه و تقویت طب ایرانی و کمک به بیمارستان خیریه ولی عصر (عج) حذف شده است.

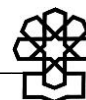

(میلیارد ریال)

جدول ۸. مقایسه اعتبارات متفرقه موضوع جدول ۹ لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ با قانون بودجه سال ۱۴۰۱

درصد رشد	لایحه بودجه سال ۱۴۰۲			قانون بودجه سال ۱۴۰۱			موضوع	طبقه بندی
	جمع	تملك	هزینه‌ای	جمع	تملك	هزینه‌ای		
۱۷۸	۰	۰	۱۰۰	۳۶	۰	۳۶	هیئت امنای صرفه‌جویی ارزی در معالجه بیماران-جهت خرید عضو مصنوعی (پروتز) حلزون بابت کاشت حلزون شنوایی و درمان و هزینه‌های دارویی بیماران اوتیسم، گوشه، سالک، متابولیک و بال پروانه، سیستیک فیبروزیس و بیماری نقص ایمنی مادرزادی در تولید آنتی بادی و بیماری تحلیل عضلانی نخاعی مادرزادی (اس ام ای)	۵۵۰۰۰۰-۳۳
۸۰	۳۵۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰	۲۸۰,۰۰۰	۱۹۴,۹۶۱	۷۷,۵۹۹	۱۱۷,۳۶۲	اعتبارات موضوع ماده (۳۷) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - اجرای پزشک خانواده و نظام ارجاع با پوشش بیمه درمان حذف فرانشیز خدمات بستری تحت پوشش بیمه پایه به مبلغ ۱۰۰ هزار میلیارد ریال و اجرای برنامه در سطح یک خدمات به مبلغ ۶۰ هزار میلیارد ریال - سازمان بیمه سلامت ایران - اجرای برنامه پزشک خانواده و نظام ارجاع با پوشش بیمه درمان به مبلغ ۱۰۵ هزار میلیارد ریال و سازمان غذا و دارو بابت پارانه دارو و شیرخشک به مبلغ ۱۵ هزار میلیارد ریال	۵۵۰۰۰۰-۳۸
۵۰	۲۷۰	۲۷۰	۰	۱۸۰	۱۸۰	۰	توسعه و تکمیل سامانه‌های ردیابی، رهگیری و کنترل اصالت کالاهای سلامت‌محور	۵۵۰۰۰۰-۷۲
	۱۵,۰۰۰	۱۵,۰۰۰	۰	۰			اعتبارات موضوع عوارض و مالیات سیگار (۱۵۰۰۰ میلیارد ریال برای تامین آمبولانس پیش بیمارستانی)	۵۵۰۰۰۰-۸۶
	۷۰۰	۷۰۰	۰	۰			توسعه زیرساخت سامانه‌ها و تامین تجهیزات آزمایشگاه‌های مرجع	۵۵۰۰۰۰-۹۳

درصد رشد	لایحه بودجه سال ۱۴۰۲			قانون بودجه سال ۱۴۰۱			موضوع	طبقه‌بندی
	جمع	تملك	هزینه‌ای	جمع	تملك	هزینه‌ای		
	۶۰۰	۳۰۰	۳۰۰	۰			آموزش‌های مهارتی و حرفه‌ای علوم پزشکی	۵۵۰۰۰۰-۹۴
	۱۰۰	۰	۱۰۰	۰			احیا و بهبود استاندارد و گسترش پست‌های قرنطینه‌ای در مرزهای مختلف کشور و رفع کمبودهای موجود و ارائه خدمات بهداشتی در بنادر کشور و توسعه برنامه‌های بهداشتی روستاهای محروم	۵۵۰۰۰۰-۹۸
	۹۰۰	۹۰۰	۰	۰			صندوق رفاه دانشجویان- درآمد حاصل از جرایم انصراف تحصیلی و سایر جرایم دانشجویان	۵۵۰۰۰۰-۱۰۱
-۳	۴۸۰،۰۰۰	۰	۴۸۰،۰۰۰	۴۹۰،۵۰۰	۰	۴۹۰،۵۰۰	اجرای قانون تعرفه‌گذاری خدمات پرستاری و تعدیل کارانه‌های پرستاری	۵۵۰۰۰۰-۸۴
	۱،۵۰۰	۱،۵۰۰	۰	۰			ایجاد و تجهیز مراکز درمان سرطان و ناباوروری	۵۵۰۰۰۰-۱۰۳
	۶۰۰	۰	۶۰۰	۰			دانشگاه علوم پزشکی شیراز- کمک به پیوند اعضا	۵۵۰۰۰۰-۱۱۳
-۱۰۰	۰			۲،۰۰۰	۲،۰۰۰	۰	دانشگاه علوم پزشکی تهران- خرید تجهیزات بیمارستان مغز و اعصاب	
-۱۰۰	۰			۵۰	۰	۵۰	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی- بیمارستان خیریه ولی‌عصر (عج)- کمک	
۶۹	۴۱۷،۷۷۰	۸۸،۶۷۰	۳۲۹،۱۰۰	۲۴۶،۷۲۷	۷۹،۷۷۹	۱۶۶،۹۴۸	جمع کل	

بخش عمده اعتبارات متفرقه، از محل منابع حاصل از مالیات (سهام سلامت از مالیات بر ارزش افزوده، مالیات دخانیات و ...) در نظر گرفته شده است. براساس جدول درآمد لایحه (جدول ۵، ماده‌واحد لایحه ۱۴۰۲)، اعتبار حاصل از ماده (۳۷) قانون الحاق (۲) حدود ۴۰۰۰۰۰۰ میلیارد ریال برآورد شده است ولی اعتبار در نظر گرفته شده در ردیف هزینه‌های مربوط به این حکم (مندرج در جدول ۹ ماده‌واحد لایحه ۱۴۰۲)، ۳۵۰۰۰۰۰ میلیارد ریال است بنابراین حدود ۵۰۰۰۰ میلیارد ریال اعتبار ابلاغ نشده در مورد حکم مورد اشاره وجود دارد. همچنین قرار دادن بخشی از مصارف حکم فوق (۷۰۰۰۰۰ میلیارد ریال) ذیل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با تکالیف مندرج در قانون که در وهله اول ماهیت هزینه‌ای دارند، مغایرت دارد. به‌عبارتی قانون مذکور، اجازه استفاده از منابع این محل را برای مصارف سرمایه‌ای، بعد از تحقق مصارف هزینه‌ای در صورت باقی ماندن منابع، در نظر گرفته است.

تعیین حدود ۲۶۰۰۰۰۰ میلیارد ریال در نظر گرفته شده برای نظام ارجاع و پزشکی خانواده که در جدول اعتبارات متفرقه مشاهده می‌شود، مثبت ارزیابی می‌شود ولی باید توجه داشت که مطابق ماده (۳۷) قانون الحاق (۲)، مقرر شده است تا منابع موضوع حکم قانونی مورد اشاره، به **روستاها و شهرهای دارای بیست هزار نفر جمعیت و پایین تر و جامعه عشایری** (در چارچوب نظام ارجاع) تخصیص یابد و پس از تحقق هدف مذکور برای تکمیل و تأمین تجهیزات بیمارستانی و مراکز بهداشتی و درمانی با اولویت بیمارستان‌های **مناطق توسعه نیافته**، مصارف هیئت امنای ارزی و ارتقای سطح بیمه بیماران صعب‌العلاج و **افراد تحت پوشش نهادهای حمایتی** خارج از روستاها و شهرهای بالای بیست هزار نفر جمعیت اقدام شود. بنابراین عدم تصریح موضوعات فوق در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ در تعارض با ماده (۳۷) قانون الحاق (۲) به نظر می‌رسد.

ضمناً سلامت الکترونیک می‌تواند کمک شایانی به اجرای برنامه پزشکی خانواده کند ولی برخلاف قانون سال ۱۴۰۱ که بخشی از منابع پیش‌بینی شده برای اجرای این برنامه، برای سلامت الکترونیک در نظر گرفته شده بود، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ به این مهم توجه لازم صورت نگرفته است.

نکته دیگر عدم درج اعتبارات مشخص برای طب سنتی در لایحه است. گفتنی است از سال ۱۳۹۹ به قبل و همچنین سال ۱۴۰۰، اعتبارات برنامه توسعه طب سنتی ذیل اعتبارات ستادی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، به‌صورت ردیف مجزا در نظر گرفته می‌شد اما در قوانین بودجه سال ۱۳۹۹، ۱۴۰۱ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، اعتبار مربوط به این برنامه در ذیل ردیف ۱۲۹۰۰۰ (ستاد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) قرار داده شد است.

در بند «۱۲» سیاست‌های کلی سلامت بر بازشناسی، تبیین، ترویج، توسعه و نهادینه کردن طب سنتی ایران تأکید شده است و ذیل بند «ج» ماده (۷۴) قانون برنامه ششم توسعه بر ادغام خدمات تأیید شده طب سنتی ایرانی - اسلامی در نظام سلامت و همچنین ساماندهی و توسعه ارائه خدمات آموزشی، پژوهشی و درمانی این حوزه از سوی وزارت بهداشت تأکید شده است ولی طی سال‌های گذشته، ضمن اینکه اعتبار مصوب برای این حوزه از آنچه وزارت بهداشت برآورد کرده است خیلی کمتر بوده، اعتبارات تخصیص یافته برای این موضوع نیز از آنچه مصوب شده کمتر بوده است. جدول ۹، وضعیت اعتبارات مصوب، تخصیص یافته و برآورد وزارت بهداشت در این خصوص را برای توسعه طب سنتی در بازه زمانی ۱۳۹۶-۱۴۰۱ نشان می‌دهد.

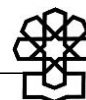
جدول ۹. وضعیت اعتبارات توسعه طب سنتی ۱۴۰۱-۱۳۹۶ (میلیارد ریال)

سال ۱۴۰۱	سال ۱۴۰۰	سال ۱۳۹۹	سال ۱۳۹۸	سال ۱۳۹۷	سال ۱۳۹۶	شرح
۴۸۰	۵۰۰	۷۱	۶۵/۵	۶۵	۶۵	قانون (مصوب)
۲۷۰ (تا اول بهمن)	۱۵۰	۶۷/۶۲۲	۶۴	۲۹.۶	۵۴.۸۱	تخصیص یافته
۵۰۰	۵۰۰	۱۶۰۰	۵۱۰	-	-	برآورد وزارت بهداشت در خصوص اعتبار لازم
ذیل ردیف ۱۲۹۰۰۰	ذیل ردیف مستقل ۱۲۹۰۱۰	ذیل ردیف ۱۲۹۰۰۰	ذیل ردیف مستقل ۱۲۹۵۵۰			شماره ردیف

مأخذ: گزارش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

جمع بندی و پیشنهاد

- در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، امور سلامت ۱۲.۲٪ از مجموع اعتبارات امور ده‌گانه را به خود اختصاص داده است که این سهم نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ (۱۲.۳ درصد)، تغییر چندانی نشان نمی‌دهد.
- اعتبارات پیش‌بینی شده برای امور سلامت در لایحه، پس از امور رفاه اجتماعی، امور آموزش و پژوهش و امور دفاعی و امنیتی، بیشترین سهم از بودجه را به خود اختصاص داده است.
- بیشترین رشد اعتبارات امور سلامت نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ مربوط به فصل تحقیق و توسعه (۱۱۶٪) است ولی با وجود رشد بیشتر این فصل، کماکان سهم ناچیزی از اعتبارات امور سلامت را به خود اختصاص داده است.
- فصل درمان علاوه بر رشد ۵۷ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱، با افزایش سهم از امور سلامت نیز مواجه است به طوری که سهم آن از امور سلامت از حدود ۷۶٪ در قانون سال ۱۴۰۱، به حدود ۷۹٪ در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است ولی فصل بهداشت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ رشد ۲۹ درصدی نشان می‌دهد و سهم آن از کل امور سلامت از ۲۵ درصد در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ به ۲۱ درصد در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کاهش یافته است.
- نکته قابل توجه در خصوص اعتبارات حوزه بهداشت، کاهش حدوداً ۹۷ درصدی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای امور بهداشت است. این در حالی است که براساس گزارش معاونت وزارت بهداشت، تعداد ۲۰۳۱ پروژه بهداشتی نیمه‌تمام (اعم از: خانه بهداشت، پایگاه سلامت، تسهیلات زایمانی، مرکز خدمات جامع سلامت شهری و روستایی و ...) در حوزه بهداشت در کشور وجود دارد که نیازمند تأمین منابع برای تکمیل و راه‌اندازی است. همچنین طبق گزارش مذکور برای اجرای طرح گسترش شبکه بهداشتی در کشور به راه‌اندازی ۲۳۰۴ واحد بهداشتی نیاز است. بنابراین تخصیص اعتبارات تملک دارایی کافی برای ایجاد زیرساخت‌های بهداشتی ضروری به نظر می‌رسد.
- سهم اعتبارات پیش‌بینی شده برای فصل بهداشت در لایحه نیز حدود ۲۱ درصد از کل اعتبارات امور سلامت را شامل می‌شود که این مقدار کمترین سهم فصل بهداشت از کل اعتبارات امور سلامت در سال‌های اخیر محسوب می‌شود.

- اعتبارات حوزه سلامت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، ۳۱۴۳۴۰۲ میلیارد ریال (با در نظر داشتن ۶۹۰۰۰۰ میلیارد ریال مربوط به یارانه دارو از محل تبصره «۱۴» به ۳۸۳۲۹۰۲ میلیارد ریال می‌رسد)، نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱، حدود ۸۱.۷ درصد افزایش نشان می‌دهد.
- حدود ۵۱ درصد از مجموع اعتبارات حوزه سلامت به دانشگاه‌های علوم پزشکی مربوط می‌شود.
- ۱،۹۳۸،۸۵۰ میلیارد ریال اعتبار برای دانشکده‌ها و دانشگاه‌های علوم پزشکی پیش‌بینی شده است که حدود ۵۲ درصد نسبت به اعتبارات مذکور در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ رشد نشان می‌دهد.
- حدود ۴۲ درصد از اعتبارات دانشگاه‌های علوم پزشکی از منابع اختصاصی پیش‌بینی شده است که به تحقق درآمدهای بیمارستان‌های وابسته به دانشگاه‌ها بستگی دارد.
- برای دستگاه‌های وابسته به وزارت بهداشت ۶۲۵۰۳۱ میلیارد ریال اعتبار پیش‌بینی شده است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ حدود ۶۶ درصد افزایش نشان می‌دهد.**
- ردیف اعتباری انستیتو پاستور ایران، سازمان انتقال خون، مؤسسه ملی توسعه تحقیقات علوم پزشکی کشور، سازمان اورژانس کشور و بنیاد امور بیماری‌های خاص، به ترتیب با کاهش ۵۰، ۲۸، ۸، ۵ و ۳ درصدی مواجه شده‌اند.
- در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ اعتبارات ردیف هدمندی که در بودجه سال ۱۴۰۱ در راستای تأمین اقلام استراتژیک (کیت، کیسه خون و ...) با اعتبار ۲۰۰۰ میلیارد ریال مصوب شده بود تکرار نشده است؛ لازم است اعتبارات مذکور برای توسعه خدمات نوین اعلام شده این سازمان در سال ۱۴۰۲ (نظیر سیستم توالی‌یابی نسل جدید، تأمین کیسه‌های فیلتردار برای اهداکنندگان و مصرف‌کنندگان خون و فراورده‌های خونی و انجام آزمایش نوکلئیک اسید در غربالگری خون) پیش‌بینی شود. همچنین باید سهم سازمان مذکور از ردیف تحت عنوان «کاهش نرخ داروهای ساخته شده، مواد اولیه دارو، واکسن، شیرخشک، کیت و کیسه خون و مواد مصرفی پزشکی» که ذیل ردیف‌های اعتباری متمرکز وزارت بهداشت پیش‌بینی شده است مشخص شود.
- با توجه به چالش فرسودگی ناوگان اورژانس کشور و پیش‌بینی منابع لازم برای تقویت آن از محل اعتبارات حاصل از مالیات دخانیات، لازم است مجلس شورای اسلامی اهتمام لازم برای تصویب حکم تبصره درخصوص دخانیات را داشته باشد. البته با توجه به اینکه ظرفیت ایجاد مالیات از محل این حکم ناچیز است و از طرفی به‌غیر از اعتبار ۱۵۰۰۰ میلیارد ریالی در نظر گرفته شده از این محل در جدول ردیف‌های متفرقه شماره ۹ لایحه برای اورژانس، محل مصرف مابقی منابع حاصل از این حکم مبهم است.
- اعتبارات پیش‌بینی شده برای انستیتو پاستور که اجرای برنامه تولید واکسن پنوموکوک و روتاویروس کودکان و نیز پروژه احداث آزمایشگاه ایمنی زیستی سطح ۳ در دستور کار آن قرار دارد به نسبت قانون بودجه سال ۱۴۰۱، ۵۰ درصد کاهش نشان می‌دهد. همچنین مجموع اعتبار پیش‌بینی شده برای برنامه و پروژه مورد اشاره، از میزان اعتباری که در همین خصوص توسط انستیتو پاستور برآورد شده است حدود ۱۱۰۰۰ میلیارد ریال کمتر است؛ با توجه به شیوع ناگهانی ویروس کووید-۱۹، تجربه بیماری‌های واگیر مثل آنفلوانزا در سال‌های گذشته، تحریم‌های یکجانبه علیه کشور و همچنین محدودیت صادراتی واکسن از سوی برخی کشورهای تولیدکننده واکسن در دوره همه‌گیری کووید-۱۹، لازم است منابع سازمان به‌منظور ایجاد زیرساخت‌های تولید واکسن و همچنین تقویت اقدام‌های ایمنی زیستی تأمین شود.

- اعتبارات ستادی پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ (۱۵۸.۸۸۱ میلیارد ریال) که چهار ردیف شامل: ستاد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، یارانه دارو و شیرخشک، درمان بیماران خاص و صعب‌العلاج و کاهش نرخ داروهای ساخته شده را دربرمی‌گیرد، در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۱، ۲۴ درصد کاهش نشان می‌دهد.
- ردیف اعتبارات یارانه دارو و شیرخشک (۱۰۰۰۰ میلیارد ریال) در لایحه بودجه ۳۶ درصد کاهش نشان می‌دهد این درحالی است که مصارف مربوط به این ردیف، اقلام مهمی همچون شیرخشک رژیمی متابولیک، شیرخشک رگولار، واکسن‌های یارانه‌ای، داروهای یارانه‌ای در خانه‌های بهداشت و رادیوداروها را شامل می‌شود. در مجموع رقم درج شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ برای یارانه دارو و شیرخشک، از برآورد سازمان غذا و دارو در خصوص اعتبار مورد نیاز آن، ۲۴۰۰۰ میلیارد ریال کمتر است.
- اعتبار ردیف مصارف تعیین شده از محل ماده (۳۷) قانون الحاق (۲) حدود ۵۰۰۰۰ میلیارد ریال کمتر از اعتبار مندرج در جدول درآمدها در این خصوص است این درحالی است که قانونگذار بر هزینه‌کرد منابع حاصل از این حکم قانونی برای مصارف سلامت تاکید نموده است. همچنین قرار دادن بخشی از مصارف حکم فوق (۷۰۰۰۰ میلیارد ریال) ذیل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با تکالیف مندرج در قانون که در وهله اول ماهیت هزینه‌ای دارند، مغایرت دارد. به عبارتی قانون مذکور، اجازه استفاده از منابع این محل را برای مصارف سرمایه‌ای، بعد از تحقق مصارف هزینه‌ای در صورت باقی ماندن منابع، در نظر گرفته است.
- با توجه به اینکه استقرار سلامت الکترونیک می‌تواند کمک شایانی به اجرای برنامه پزشکی خانواده کند پیشنهاد می‌شود بخشی (۵ درصد) از منابع پیش‌بینی شده برای استقرار نظام ارجاع و پزشکی خانواده، برای توسعه زیرساخت‌های سلامت الکترونیک در نظر گرفته شود.
- در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، ردیف اعتباری مشخص برای طب سنتی در نظر گرفته نشده است. لازم است در راستای تحقق بند «۱۲» سیاست‌های کلی سلامت مبنی بر بازشناسی، تبیین، ترویج، توسعه و نهادینه کردن طب سنتی ایران و بند «ج» ماده (۷۴) قانون برنامه ششم توسعه، مبنی بر ادغام خدمات تأییدشده طب سنتی ایرانی - اسلامی در نظام سلامت و همچنین ساماندهی و توسعه ارائه خدمات آموزشی، پژوهشی و درمانی این حوزه، اعتبارات مربوط به تقویت و توسعه طب سنتی از ردیف اعتباری ستاد وزارت بهداشت مشخص گردد.

منابع و مآخذ

۱. قوانین بودجه سنواتی سال ۱۴۰۱-۱۳۹۳ کل کشور
۲. لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور
۳. سیاست‌های کلی سلامت، ابلاغ شده در اردیبهشت ماه ۱۳۹۳
۴. قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۶-۱۴۰۰)
۵. قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۰۴

